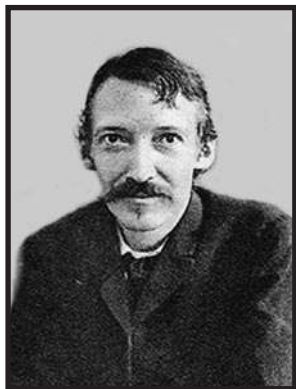

R.L. STEVENSON
COMOARA DIN INSULĂ

Editura Andreas

Robert Louis Stevenson (n. Robert Lewis Balfour Stevenson; 13 noiembrie 1850, Edinburgh, Scoția – 3 decembrie 1894, Insulele Samoa) a fost un romanțier scoțian, eseist, poet și scriitor de călătorii. La aproximativ 18 ani, el a schimbat ortografia lui „Lewis” în „Louis” și a renunțat la „Balfour” în 1873.

El este celebru pentru lucrări precum „Comoara din insulă”, „Straniul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde” și „Răpit de pirai”.

Născut și educat la Edinburgh, Stevenson a suferit o mare parte a vieții de probleme bronșice grave (bronșiectazie sau chiar sarcoidoză), dar a continuat să fie un scriitor prolific și să călătorească, sfidând sănătatea sa precară. Părinții lui Stevenson erau amândoi prezbiteriani devotați, dar educația sa nu a fost strictă în aderarea la principiile calviniste.

Stevenson era un copil unic, având un aspect ciudat, dar și excentric, și i-a fost greu să se adapteze atunci când a fost trimis la o școală din apropiere, la vârsta de 6 ani, problemă repetată la 11 ani, când a continuat la Academia din Edinburgh. Bolile sale frecvente l-au ținut deseori departe de școală, așa că i-au predat timp îndelungat profesori particulari. Jumătate din manuscrisele originale ale lui Stevenson s-au pierdut. Moștenitorii săi i-au vândut manuscrisele în timpul Primului Război Mondial, și multe documente au fost scoase la licitație în 1918.

Stevenson a fost o celebritate în vremea lui, fiind admirat de mulți alți scriitori, printre care Marcel Proust, Arthur Conan Doyle, Henry James, J. M. Barrie, Rudyard Kipling, Emilio Salgari și, mai târziu, Cesare Pavese, Bertolt Brecht, Ernest Hemingway, Jack London, Vladimir Nabokov și G. K. Chesterton, care au spus că Stevenson „părea să ridice cuvântul potrivit în vârful stiloului său, ca un bărbat care joacă spillikins”.

Stevenson a fost văzut, însă, pentru o mare parte din criticii secolului al XX-lea ca un scriitor de clasa a doua. Sfârșitul secolului al XX-lea a adus însă o reevaluare a lui Stevenson ca artist de mare întindere și perspicacitate, un teoretician literar, un eseist și critic social, un martor al istoriei coloniale a Insulelor Pacificului și un umanist. El a fost lăudat de Roger Lancelyn Green, unul dintre membrii Oxford Inklings, descris ca fiind un scriitor cu un nivel constant înalt de „abilitate literară sau pură putere imaginativă” și un pionier al Epocii Povestitorilor împreună cu H. Rider Haggard.

Stevenson este clasat pe locul 26 ca cel mai tradus autor din lume, înaintea lui Oscar Wilde și Edgar Allan Poe.

Robert Louis Stevenson

COMOARA DIN INSULĂ

Traducere: Radu Georgescu

Editura Andreas

PARTEA I

**BĂTRÂNUL
PIRAT**

Capitolul I

Bătrânul lup de mare, la „Amiralul Benbow”

M-am hotărât să aștern pe hârtie tot ce știu despre comoara din insulă, de la început până la sfârșit, afară numai de locul unde se află, pentru că o parte din comoară se mai găsește acolo, fiind îndemnat la aceasta de domnul Trelawney, doctorul Livesey și ceilalți domni; încep povestirea în anul mântuirii, 17..., pe vremea când tatăl meu ținea hanul „Amiralul Benbow”¹, din ziua aceea când bătrânul marinar, cu fața bătută de vânturi și însemnată de-o lovitură de cuțit, a venit să locuiască sub acoperișul nostru.

Mi-l aduc aminte ca și când ar fi ieri. A sosit la ușa hanului, călcând greu, urmat de lada lui încărcată pe o roabă. Era un om înalt, voinic, cu părul negru împletit într-o coadă soioasă care atârna peste gulerul unei haine albastre murdare; mâinile îi erau scrijelite de semne, unghiile negre și rupte, iar semnul loviturii de sabie, alburiu și palid, îi brăzda obrazul de-a curmezișul. Fluierând, și-a rotit privirea peste țarm și apoi, cu vocea lui îmbătrânită și pătrunzătoare, oste-

¹ Benbow – amiral englez care a trăit la sfârșitul secolului XVII. (*n.ed.*)

nită de comenzile manevrelor de cabestan,¹ a început să cânte un vechi cântec marinăresc pe care l-am auzit apoi de-atâtea ori:

*„Cincisprezece eram pe lada mortului,
Yo, ho, ho! Și-o sticlă de rom!”*

Apoi, bătu în ușă cu bățul lui și îi ceru cu voce aspră tatălui meu, care se grăbise să-i deschidă, un pahar de rom. Îl bău fără grabă, ca omul care cunoaște la băutură, cercetând însă cu privirea, pe rând, coasta și hanul nostru.

Bun loc de adăpost, spuse în cele din urmă, și hanul are așezare plăcută. Mulți mușterii, camarade?

Tatăl meu îi răspunse că foarte puțini; așa de puțini că era tare amărât din pricina aceasta.

Bun, zise el, atunci ancorez aici. Hei, băiete, strigă el omului care împingea roaba, acostează aici și ajută să-mi urci lada... Am să rămân aici câtva timp, urmă el. Eu mă mulțumesc cu puțin: rom și ochiuri cu slănină, mai mult nu-mi trebuie, și culmea de-acolo ca să văd trecând corăbiile. Cum să-mi spui? Să-mi spui căpitan... Hm! Văd de ce ți-e frică... Ține! (și azvârli pe tețghea trei sau patru bani de aur). Când s-or isprăvi, să-mi spui, zise el mândru, ca un căpitan de corabie.

Și, la drept vorbind, cu toate că hainele îi erau sărăcăcioase și vorba aspră, nu părea să fie marinar de rând; mai curând îl puteai lua drept căpitan sau secund, obișnuit să fie ascultat sau să lovească. Omul care-i adusese lada ne-a povestit că diligența îl lăsase

¹ cabestan – scripetele pe care se înfășoară lanțul ce ridică ancora. (n.ed.)

cu o zi înainte la hanul „Royal George” și că acolo întrebese el de hanurile care se aflau de-a lungul coastei. I se vorbise bine de al nostru, pesemne, și fiindcă avea așezarea singuratică, l-a ales. Asta a fost tot ce-am putut afla despre oaspetele nostru.

De obicei era prea puțin vorbăreț. Toată ziua era prin apropierea țărmlui sau pe stânci cu un ochean de alamă, iar serile stătea într-un colț lângă foc și bea rom cu zahăr și apă fierbinte. Când cineva voia să intre în vorbă cu el, de cele mai multe ori nu răspundea; se uita numai cu privirea cruntă și pufnea pe nas ca o geamandură; astfel că ne-am obișnuit curând să-l lăsăm cu toții în pace. În fiecare zi, când se-ntorcea la han, întreba dacă nu cumva am zărit trecând pe drum marinari. La început, am crezut că ne întreba astfel fiindcă îi lipsea tovărășia oamenilor din meșteșugul lui; dar în cele din urmă, am băgat de seamă că ținea să-i ocolească. Când vreun marinar se oprea la „Amiralul Benbow” – cum se întâmpla uneori când voiau să se ducă la Bristol pe drumul de coastă – se uita la el prin perdeaua ușii înainte de-a intra în sala de mese și, cât timp era marinarul acolo, nu scotea o vorbă.

Pentru mine însă nu era nimic ciudat în această purtare, fiindcă și eu îi împărtășeam frica. Într-o zi m-a luat de-o parte și mi-a făgăduit un ban de argint în fiecare zi de întâi a lunii, dacă „iau aminte la furtună” și îl vestesc îndată ce voi zări „marinarul cu un singur picior”. De cele mai multe ori, la începutul lunii, când ceream căpitanului simbria, se mulțumea numai să mă-nghete cu privirea și să pufnească; dar nu trecea săptămâna și se răzgândea, și căpătam banul de

argint, după ce-mi spunea din nou să iau seama la „marinarul cu un singur picior”.

E de prisos să mai spun că-l vedeam și în somn. În nopțile când furtuna scutura hanul din temelii și vântul urla de-a lungul țărmului, îl vedeam în mii de închipiri înfricoșătoare. Piciorul îi lipsea când de la genunchi, când de la coapsă; alteori era ca o arătare care nu avusese vreodată decât un singur picior așezat la mijlocul trupului; cel mai urât dintre visele mele era să-l văd sărind într-un picior și fugărindu-mă peste câmpii. La drept vorbind, cu aceste urâte vedenii plăteam tare scump bănuțul de argint pe care-l căpătam o dată pe lună.

Dar, cu toată groaza ce o aveam de marinarul cu un singur picior, eram mult mai puțin înfricoșat decât alții, care îl cunoșteau de însuși căpitanul. În unele seri, se lăsa dus de băătură mai mult decât îl răbdau puterile; și atunci nu mai isprăvea cântând vechi cântece de mare, fără să-i pese de nimeni; alteori cinstea cu băătură toată lumea și silea pe toți cei de față să-i țină isonul sau să-i asculte povestirile. Deseori am auzit casa răsunând de „Yo ho ho și-o sticlă de rom”, care mai de care mai tare și, cu frica-n sân, temându-se de ceartă. Căci, la băătură, era om arțăgos: lovea în masă ca să facă liniște, se înfură când i se punea vreo întrebare sau chiar când nu era întrebat, gândind atunci că cei dimprejur nu luau aminte la povestirea lui; și nu suferea ca vreunul să plece acasă până când el însuși, beat mort, nu se târa în pat.

Ceea ce speria lumea mai ales, erau povestirile lui; întâmplări cumplite unde nu era vorba decât de oameni spânzurați sau aruncați în mare, de insulele Broaștei Țestoase și fapte groaznice în ținuturile Americii

spaniole. El însuși mărturisea că trăise printre cei mai ticăloși oameni pe care i-a răbdat Dumnezeu peste cuprinsul apelor. Și vorbele urâte de care se folosea îngrozeau oamenii noștri cumsecade, aproape tot așa de mult ca și isprăvile pe care le povestea. Tatăl meu spunea mereu că are să ne sărăcească hanul, fiindcă oamenii n-au să mai rabde mult să fie speriați și umiliți, ca la urmă să plece cu groaza în suflete; dar eu cred, mai curând, că ne aducea câștig. Deodată oamenilor le era frică, dar judecând mai bine, nu se plângeau, fiindcă așa ceva era nou în viața potolită a satului. Erau chiar vreo câțiva, din cei mai tineri, care se prefăceau a-l ține în deosebită cinste, numindu-l „lup de mare adevărat” și alte asemenea, spunând că astfel de oameni fac să fie temută pe mare Anglia. Într-un fel, ne aducea pagubă fiindcă nu mai pleca: treceau săptămânile, pe urmă lunile, banii se isprăviseră de mult, și tatăl meu nu îndrăznea să ceară ce i se cuvenea. De câte ori aducea vorba de bani, căpitanul sufla pe nări ca un taur, se uita cu ochi sălbatici la tatăl meu, care se grăbea atunci să-l lase-n pace. Cât timp a stat la noi, căpitanul nu și-a mai înnoit hainele, afară doar de câteva perechi de ciorapi cumpărate de la un negustor care venea cu mărfuri la han, din când în când. Unul din colțurile tricornului¹ rupându-se, l-a lăsat să atârne așa, măcar că îl stânjenea mult când bătea vântul. Îi văd și-acum haina petecită toată, pe care și-o cârpea singur, în odaia de sus. Nici n-a scris, nici n-a primit vreo scrisoare și nu vorbea cu nimeni, afară doar cu oamenii din vecinătatea noastră și atunci

¹ tricorn – pălărie bărbătească cu borurile îndoite în trei colțuri, care se purta în trecut. (*n.ed.*)

numai când era amețit de rom. Cufărul lui de marinar nu l-a văzut niciunul dintre noi deschis vreodată.

O singură dată i s-a împotrivit cineva, spre sfârșit, atunci când bietul meu părinte era mult slăbit de boala care i-a scurtat zilele. Doctorul Livesey, care venise pe-nserate să-l mai cerceteze, primise să guste ceva și până să i se aducă calul din cătun – fiindcă nu aveam grajd la han – intrase în sală să fumeze o pipă. L-am urmat, și-mi amintesc încă ce deosebire era între doctor, bine îmbrăcat și sprinten, cu peruca albă ca zăpada, ochii negri și ageri, cu purtarea plăcută, și țăranii greoi și mai ales piratul acela murdar și urât ca o spe-rietoare, îndobitocit de băutură și cu coatele pe masă. Deodată începu – vorbesc de căpitan – să zbiere cântecul acela care nu se mai isprăvea:

*„Cincisprezece eram pe lada mortului,
Yo, ho, ho, și-o sticlă de rom!”*

La început am crezut că „lada mortului” era cufărul acela mare din odaia de sus și această închipuire se întrupase în visele mele cu aceea a omului cu un singur picior. Dar deja atunci, nu mai luam aminte la cântecul căpitanului, care nu era nou în seara aceea decât pentru doctorul Livesey, căruia de altfel nu-i făcea deloc plăcere, căci l-am văzut uitându-se supărat, înainte de a urma să spună bătrânului Taylor, grădinarul, ce anume să facă pentru durerile la încheieturi. Căpitanul însă se înfierbântase din ce în ce mai tare la cântec și sfârși lovind cu palma în masă într-un fel pe care-l cunoșteam cu toții și care însemna tăcere.

Toți tăcură, afară de doctorul Livesey, care urma să vorbească cu glasul limpede și așezat, trăgând câte un fum din pipă la fiecare două, trei vorbe. Căpitanul îl